

Kotimaisten kielten keskuksen strategia 2021–2026

(Käsitelty Kotimaisten kielten keskuksen johtoryhmässä ja yhteistyötoimikunnassa 21.4.2021.)

Kielen merkityksellisyys

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Luottamukseen perustuva toimintakulttuuri

Toimintaa linjaavat laki Kotimaisten kielten keskuksesta, hallitusohjelman mukaiset opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan koskevat tavoitteet, OKM 2030 -strategiasta tulevat yhteiset tavoitteet sekä Kotuksen ja OKM:n välinen voimassa oleva tulossopimus, johon tavoitteet on kirjattu.

Kotuksen lakisääteisiä tavoitteita tukevat ja sille asettavat odotuksia myös muut julkishallintoa ohjaavat laki- ja strategiatekstit, esimerkiksi hallintolain ja kuntalain kielenkäyttöä säätelevät pykälät sekä julkisen hallinnon strategia.

- [Laki Kotimaisten kielten keskuksesta \(Finlex\)](#)
- [Tiedelaitosten sopimukset \(Opetus- ja kulttuuriministeriö\)](#)

TOIMINTA-AJATUS

Kotuksen toiminnan tavoitteena on tuottaa ja jakaa tietoa kotimaisista kielistä ja niiden merkityksestä kulttuurissa ja yhteiskunnassa. Toiminnallaan Kotus lisää kielellistä tietoisuutta ja luo edellytyksiä kielelliselle tasa-arvolle Suomessa. Kotus tuottaa palveluja ja julkaisuja, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen käyttöä ja kehittymistä ja julkisten palvelujen kielellistä saavutettavuutta sekä auttavat kansalaisia ja yhteiskuntaa ylläpitämään yhteyden Suomen kielelliseen kulttuuriperintöön.

TOIMINTAAMME VAIKUTTAVAT

Globalisaatio ja kansainvälistyminen:

- Suomessa käytetään yhä useampia kieliä, eli Suomen kielivaranto monipuolistuu.
- Englannin kieli uhkaa vallata Suomessa yhä uusia käyttöaloja, ja kansalliskielten käyttöala uhkaa kaventua.
- Kansainvälisyyttä ilmentävät ja kaupalliset trendit ohjaavat julkisten tilojen, organisaatioiden ja palvelujen nimeämistä.

Yhteiskunnan tekstivaltaistuminen ja kielen mediavälitteisyys:

- Raporttien, suunnitelmien ja ohjeiden yms. tekstien määrä lisääntyy julkishallinnossa.
- Sekä julkiset että yksityiset palvelut ja asiointi perustuvat yhä enemmän kirjoitettuun kieleen.
- Tekstejä laativat taustaltaan erilaiset kirjoittajat, ja julkista kieltä tuottavat monenlaiset tahot.

Digitalisaatio ja tekoälyn kehitys:

- Vuorovaikutus ja palvelut keskittyvät verkkoympäristöön.
- Digitaalisissa palveluissa ihmisten on kyettävä hoitamaan asioitaan itsenäisesti, mikä korostaa asiallisen, selkeän ja ymmärrettävän kielen tarvetta.
- Kieltä hyödyntäviä automatisoituja palveluja tarvitaan molemmilla kansalliskielillä.

STRATEGISET PAINOPISTEET JA TOIMENPITEET

Kielen merkityksellisyys

Lisäämme ymmärrystä kielen roolista kulttuurissa ja yhteiskunnassa, huolehdimme suomen ja ruotsin yleiskielestä sekä ohjeistamme onnistuneeseen kielelliseen vuorovaikutukseen.

Kokoamme ja teemme saavutettavaksi kaikille ajantasaista tietoa kielestä ja kielenkäytön vaikutuksista:

- Taustoitamme ja päivitämme kielenkäytön suosituksia ja ohjeita.
- Tuotamme ja tarjoamme asiantuntijatietoa palveluissamme kuten sanakirjoissamme, muissa julkaisuissamme sekä neuvonnassamme.
- Pidämme yllä dialogia kieliyhteisön kanssa myös ottamalla huomioon neuvonnan palveluihimme tulleet kysymykset ja havainnot.

Lisäämme ymmärrystä kansalliskielten vaihtelusta ja vaiheista:

- Laadimme ja julkaisemme ajallista ja paikallista kielen vaihtelua kuvaavia sanakirjoja.
- Tarjoamme monipuolista tietoa kielen, muun muassa sen nimistön ja sanaston muuttumisesta ja variaatiosta.

Teemme tunnetuksi kielellistä kulttuuriperintöä:

- Kokoamme ja yleistajuistamme kielellistä kulttuuritietoa.
- Toimitamme kieliperintöä saavutettavaan ja käytettävään muotoon, muun muassa sanakirjoiksi ja verkkopalveluiksi.
- Ylläpidämme ja tarjoamme käyttöön myös historialliset toimittamattomat kieliaineistomme.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Edistämme kotimaisten kielten käyttöä, jotta julkinen kielenkäyttö vahvistaisi osallisuutta ja tasa-arvoa. Teemme julkisten toimijoiden kanssa yhteistyötä hyvän ja tehokkaan hallinnon edistämiseksi.

Vaikutamme julkiseen kielenkäyttöön:

- Ohjeistamme ja opastamme julkisia toimijoita käyttämään asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä.
- Kannustamme ja haastamme viranomaisia ja muita toimijoita kielenkäytön kehittämiseen ja kielen ammattilaisten rekrytointiin.
- Tuemme kielenkäytön ja koulutuksen ammattilaisia heidän laajavaikutteisessa työssään.

Olemme läsnä, osallistumme ja otamme kantaa:

- Viestimme toiminnastamme aktiivisesti ja ajankohtaisesti verkossa.
- Hyödynnämme kotimaisia, pohjoismaisia ja muita kansainvälisiä vaikuttamisfoorumeita ja etsimme uusia kohtaamisia esimerkiksi hallinnon kehittäjien parista.
- Tiivistämme yhteyksiä kielen ja viestinnän ammattilaisiin muun muassa julkishallinnossa ja mediassa sekä heitä kouluttaviin tahoihin.

Vahvistamme rooliamme toimialaamme kuuluvien kielten käytön edistäjänä:

- Seuraamme kansalliskielten käyttöä Suomessa suhteessa muiden kielten käyttöön.
- Seuraamme kansalaisten mahdollisuuksia ja edellytyksiä toimia yhdenvertaisesti osana suomalaisia kieliyhteisöjä.
- Tunnistamme roolimme valtakunnallisessa kielipolitiikassa kansalliskielistrategian ja kielipoliittisen ohjelman määrittelemässä ympäristössä.

Toimintakulttuurimme perusteet

Osaamme uudistaa työtapojamme ja edistämme työhyvinvointia.

Rakennamme luottamukseen perustuvaa toimintakulttuuria:

- Toimimme ja viestimme aktiivisesti ja avoimesti.
- Parannamme yhteistyötä sisäisesti ja ulkoisesti ja pidämme huolen yhteisöllisyydestä.
- Arvostamme asiantuntijuutta, huomioimme toistemme työtä myönteisesti ja annamme palautetta rakentavasti.

Sujuvoitamme omaa työtämme:

- Selkeytämme työnkulkuamme eri tehtävissä.
- Jaamme työmäärää tasaisesti ja toimimme yhdenvertaisesti.
- Seuraamme ja arvioimme toimintatapojamme ja niiden vaikutuksia.

Turvaamme edellytykset jatkuvuudelle, luovuudelle ja toimintamme kehittämiseksi:

- Ylläpidämme asiantuntijuutta ja huolehdimme sille välttämättömistä verkostoista.
- Kohdennamme voimavaroja asiakkaita ja kansalaisia kuunnellen ja työmme vaikuttavuutta arvioiden.
- Hyödynnämme digitaalisia työkaluja ja teknologian tarjoamia mahdollisuuksia toimintojemme kehittämiseksi.